

Budget 2023-2026 för Marks kommun

Beslutad av kommunfullmäktige 2022-12-15

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Så läser du budgeten	3
1.2 Politiska prioriteringar för perioden 2023-2026	3
2 Styrning i Marks kommun	7
3 Vision	8
4 Kommungemensamma mål	9
4.1 Kommungemensamt mål Bästa barnkommun	9
4.2 Kommungemensamt mål Bästa företagskommun	10
5 Agenda 2030 med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet	11
6 Hållbar personal- och kompetensförsörjning	12
7 God ekonomisk hushållning	13
8 Omvärld	14
8.1 Omvärldsförändringar	14
8.2 Befolkningsutveckling	14
8.3 Ekonomiska trender	15
9 Budgetens förutsättningar	16
9.1 Utmaningar	16
9.2 Finansiering av kommunens och kommunkoncernens verksamhet	17
9.3 Nämndernas verksamhet	18
9.4 Spinnerskankoncernen	19
10 Uppdrag och ramar till nämnder och bolagsstyrelser	21
10.1 Kommunstyrelsen	21
10.2 Barn- och utbildningsnämnden	21
10.3 Bygg- och miljönämnden	21
10.4 Kultur- och fritidsnämnden	22
10.5 Teknik- och servicenämnden	22
10.6 Socialnämnden	22
10.7 Omsorgsnämnden	22
10.8 Valnämnden	23
10.9 Överförmyndarnämnden	23
10.10 Spinnerskan i Mark AB	23
10.11 Marks Bostads AB	24
10.12 Marks Energi AB	24
10.13 Marks Fastighets AB	24
11 Resursfördelning, driftbudget, investerings- och exploateringsplaner	25
11.1 Driftbudget	25
11.2 Investeringsplan	25
11.3 Exploateringsplan	29
12 Finansiella rapporter för kommunen	30
12.1 Resultatbudget	30
12.2 Kassaflödesbudget	31
12.3 Balansbudget	32
13 Finansiella rapporter för kommunkoncernen	33

1 Inledning

1.1 Så läser du budgeten

Budget 2023-2026 för Marks kommun pekar ut färdriktningen för kommunens utveckling. Budgeten innehåller resultat-, balans-, kassaflödes- och investeringsbudget för de kommande fyra åren. Budgeten redogör för viljeinriktningen för verksamheten de kommande åren. Ambitionerna tar sig uttryck i de kommungemensamma målen med dess tillhörande indikatorer.

Nämnder och bolag ska i enlighet med kommunens styrmodell formulera egna mål utifrån de kommungemensamma målen och dess indikatorer. Uppföljning sker i samband med kommunens delårsbokslut och årsbokslut.

1.2 Politiska prioriteringar för perioden 2023-2026

Bästa Mark består av Centerpartiet och Socialdemokraterna. Vi styr Marks kommun under mandatperioden 2023-2026. Liberalerna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet samverkar valtekniskt för att skapa en majoritet i fullmäktige. Partierna har 27 mandat tillsammans.

Vår gemensamma värdegrund bygger på alla människors lika och okränkbara värde. Varje form av diskriminering ska motverkas. Vi kommer verka för jämställdhet i hela den kommunala organisationen.

Under kommande mandatperiod planerar vi ta stora steg framåt i vår samhällsutveckling. Det finns en stark framtidstro i Mark och i att fortsätta satsa på en nära kommun med människan i fokus. En nära kommun med människan i fokus är en bärande tanke i kommunens vision. En vision som handlar om människorna som bor här med deras tankar, drömmar och förmågor. Vi som bor och verkar här med engagemang, omtanke och utveckling skapar Mark. Vi tillsammans är Mark.

Bästa Barnkommun

Vi i den politiska ledningen har stort fokus på barnen. Mark ska vara en kommun som ger barn och unga jämlika förutsättningar beträffande barndom, fritid och skola. Alla ska ha jämlika förutsättningar för välfärd och hälsa och ges förutsättningar att vara delaktiga i utvecklingen av vårt samhälle. En kommun som främjar människors utveckling och ger alla oavsett uppväxtmiljö, kön och etnicitet möjligheter att nå sin fulla potential.

Att elever lyckas i skolan och varje elev får tillgång till kompetenser som gör att alla fullföljer sina studier och bibehåller en god hälsa, är viktigt för det politiska styret Bästa Mark. Yngre elever ska ha nära till skolan.

Bästa Marks långsiktiga mål är att Mark ska vara en bra kommun för barn att växa upp i. "Bästa barnkommun" är ett mål där satsningar inte bara ger goda effekter för våra barn och unga utan för alla Markbor. Det är ett arbete som inkluderar alla våra verksamheter. Genom att sätta barnen i fokus satsar vi också på framtiden!!

Bästa företagskommun

Mark är känt för att sätta visioner till verklighet. Vi har en imponerande tradition av hantverk och innovation. Mark ska fortsätta vara nytänkande, nyskapande och drivna. Kommunen ska genom sin organisation ge den rätta hjälpen till våra företag i rätt tid och bidra till ökad tillväxt. Tillväxt som kan innebära ökad inflyttning, som tillåter nya infrastruktursatsningar och ökat utbildningsutbud. I Marks kommun ska det vara enkelt att etablera och driva företag.

För ett ännu bättre näringslivsklimat ska kommunen i nära samarbete med näringslivet skapa en positiv utveckling i Mark. En aktiv näringspolitik är en förutsättning för att fler företag etablerar sig och utvecklas och skapar tillväxt i Mark. Vi kommer att ta initiativ till att turism och näringsliv lyfts fram och organiseras på ett sätt som driver utvecklingen i kommunen.

En ökad samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och akademi som skapar nya, innovativa lösningar stärker konkurrenskraften och bidrar till en hållbar utveckling som skapar fler jobb. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd vi kan vara stolta över. Eller Fler jobb bidrar till en ökad välfärd.

En av de kommande decenniernas viktigaste frågor för företag och kommuner är att hitta skickliga yrkesarbetare med rätt kompetens. Bästa Mark vill verka för att främja företagets behov och dess långsiktiga utveckling. En god infrastruktur och bra kollektivtrafik är viktigt i arbetsmarknadsregionen för att underlätta pendling till Mark.

Hela Mark ska leva

Alla orter är unika och bidrar till kommunens speciella karaktär och konkurrenskraft. Kinna ska fortsätta utvecklas som ett administrativt centrum.

För att möta efterfrågan på bostäder i Mark ska fler bostäder byggas i hela kommunen. Fler villatomter ska tas fram och kommunen ska bli mycket mer aktiv när det gäller att planera för nya bostadsområden och verksamhetsområden. Markförvärv på strategiska platser ska genomföras. Jordbruksmark är en ändlig resurs och vår grundinställning är att den behöver värnas.

För att öka kommunens attraktivitet är det nödvändigt att närmiljön är ren och (snygg) välkomnande med välskötta grönytor och planteringar, vilket skapar trivsel och trygghet.

Händelser under året

Fler Markbor

Marks kommun får fler nya invånare. 1 november 2022 hade kommunen 35 346 invånare. Genom fler bostäder, både villor och lägenheter, samt att några ödehus genom projektet Lev din dröm har fått nya ägare har kommunens invånarantal ökat med 145 invånare jämfört med 2021. I budgetplaneringen beräknar vi en befolkningsökning med 100 personer per år 2023-2024 därefter en prognos med ytterligare 50 invånare per år 2025-2026.

Näringslivsutveckling

Det ska vara lätt att starta och driva företag i Marks kommun. Under år 2022 har SKR:s utbildning Förenkla Helt Enkelt påbörjats. Det har varit deltagare från näringsliv, nämnder och styrelser, förvaltningar och kommunala bolag. På utbildningen konstateras att alla på olika sätt arbetar med näringslivsfrågor. Det politiska styret Bästa Mark vill i större utsträckning se att företag som vänder sig till Marks kommun ska direkt bli lotsade till rätt instanser. Kommunen skall jobba med brukarundersökningar för att utveckla vårt bemötande, service och myndighetsutövning mot företag och privatpersoner.

Det behövs förbättrad infrastruktur i kommunen. Arbetet med Länsväg 156 behöver samordnas med Trafikverket och Västra Götalandsregionen.

Kommunens arbete med strategiska markförvärv för bostäder och verksamhet ska vara aktivt i hela kommunen. Detaljplanlagda områden för industri/verksamhet behöver förberedas för etablering. Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att ta fram fler detaljplaner i hela kommunen.

Kompetensförsörjningen måste tryggas. Bättre kommunikationer, attraktiva boendemiljöer och samarbete med Marks gymnasium om utbildningssamverkan med företagen.

Bästa Mark vill införa en kommunal servicegaranti för företag där det blir tydligt vad företagen kan förvänta sig och inom vilken tid.

Mobiltäckningen behöver förbättras i olika geografiska delar av kommunen genom uppförande av samhällsmast. Marks Energi AB har under 2022 genomfört en förstudie kring behov av samhällsmast inom kommunens geografiska yta. Marks kommun ska förbereda och ansöka om investeringsstöd hos Västra Götalandsregionen för uppförande av samhällsmast.

Skapa förutsättningar för växande besöksnäring i Marks kommun. Kommunen ska ha ett aktivt deltagande i planering och genomförande i samarbete med privata aktörer, såväl företag, markägare som föreningar.

Kvalitet i vård och omsorg

Våra äldre blir fler. Många håller sig friska länge och de aktiviteter som civilsamhället utför är viktigt för att minska ofrivillig ensamhet. För de som behöver levererar kommunen omsorg med hög kvalitet, antingen i hemmet eller på något av de trygghetsboende eller vård- och omsorgsboende som finns i kommunens olika delar. All personal inom vård och omsorg ska ha

tillgång till arbetskläder. Vissa moment, som handlar om service kan utföras av andra än vårdutbildad personal. Utveckling av välfärdsteknik och digitala lösningar inom vården ser vi positivt på. Vi erbjuder valfrihet inom äldreomsorg och funktionsstödsverksamhet. Inom funktionsstöd finns möjlighet till direktupphandling om brukaren önskar det.

Det ska vara enkelt att beställa färdtjänstresor och kommunen följer upp färdtjänstresenärernas upplevda kvalitet för att utveckla servicen.

I förra årets budget gavs socialnämnden och äldreomsorgsnämnden extra tilläggsanslag. Dessa medel är nivåhöjande och ligger kvar kommande år.

Hållbarhetsarbete och Agenda 2030

Marks kommun kommer att anta ett Hållbarhetsprogram i kommunfullmäktige. Programmet har varit ute på remiss hos nämnder och bolag. Där beskrivs miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Som kommun påverkar vi genom inköp och upphandling. Marks kommun samarbetar med näringslivet för att utveckla hållbarhet i hela samhället. Medborgarinflytande behöver utvecklas. Under mandatperioden vill vi förbättra medborgardialoger och möjlighet till inflytande i olika kommundelar.

För att underlätta ett hållbart resande behöver cykelvägnätet förbättras och skyltning göras tydligare. Gång- och cykelvägar behöver hänga ihop mellan orter för att medborgaren ska känna att cykel är ett alternativt färd sätt.

Genom återbruk och återvinning i kommunala verksamheter bidrar vi till ett mer hållbart samhälle.

Kommunen ska i samarbete med Boråsregionens kommunalförbund arbeta för att få till etablering av fossilfri tankstation. Kommunen ska tillse att det finns en tillräcklig laddinfrastruktur för elfordon inom kommunen.

Vi ska arbeta för att kostnaden för försörjningsstödet tydligt ska minska och andelen invånare med försörjningsstöd ska ner. Individerna ska få bättre hjälp att komma i arbete, sysselsättning eller rätt trygghetssystem. Samarbetet mellan försörjningsstödet, arbetsmarknadsenheten och Arbetsförmedlingen ska utvecklas.

- Ökad byggnation av lägenheter genom Marks Bostads AB i delar av kommunen med svag befolkningsutveckling.
- Kommunen ska bygga solceller på alla byggnadstak som ingår i kommunkoncernen. Vid nyproduktion skall planering göras för solcellsinstallation.

Budget i Siffror

2023 års budget är en komplettering av Markmajoritetens budget som lades i november 2021. Budgeten för 2022-2023 stakade ut riktningen för hur det nya styret Bästa Mark vill fortsätta utveckla välfärden i Mark under kommande mandatperiod. Texterna och siffrorna i budgeten för 2023 är nya politiska prioriteringar utifrån omvärldsförändringar och behov som framkommit under verksamhetsåret 2022.

Bästa Marks politiska prioriteringar som är beslutade och som vi föreslår för 2023 uppgår till 24,1 miljoner kronor. Kommunstyrelsen har 13 miljoner i kommunreserv och resultatet uppgår för 2023 till 17,5 miljoner eller 0,7 procent. Under planperioden beräknar vi att vi uppnår ett genomsnittligt resultat på 1,4 procent. Bästa Mark har som finansiellt mål ett överskott av skatteintäkter och avgifter på 1,5 procent och att skattesatsen ska var oförändrad på 21,51 procent.

Kostnaden för ett nytt pensionsavtal är inräknat och är fördelat utefter respektive nämnds kostnader i 2023 års budget.

Under 2023 tillför vi:

1,5 miljoner kronor till kultur- och fritidsnämnden

700 000 kronor till Kulturskolan för att utöka den avgiftsfria kulturskolan till och med 18 år. Pengarna ska främst prioriteras för att korta köer till verksamheten.

800 000 kronor till föreningsbidragen för att utjämna skillnader mellan hyrda anläggningar och anläggningar i egen regi. Målsättningen är att utjämna skillnader mellan föreningar i syfte att skapa jämlika förutsättningar till föreningsaktiva barn och ungdomar i hela kommunen.

1 miljon kronor till socialnämnden

1 miljon kronor till en fältassistent för att stärka den uppsökande verksamheten bland ungdomar utanför ordinarie skolverksamhet. Den uppsökande verksamheten ska samordnas med annan personal som jobbar med uppsökande verksamhet i och utanför skolan.

Föräldrastöd

Arbetet med fortsatt föräldrastöd i barnens olika åldrar är en viktig förebyggande insats.

600 000 kronor till bygg- och miljönämnden

Pengarna ska stärka upp verksamheten på miljösidan för att möjliggöra åtgärder för kommunens vattenkvalité och att förstärka service för tillstånds- och tillsynsverksamheten.

Nämnden ges i uppdrag att förbereda efterhandsdebitering vid tillsyn.

14,7 miljoner kronor till teknik- och servicenämnden

4,6 miljoner kronor ökade kommunstyrelsen teknik- och servicenämndens ram under 2022 från kommunstyrelsens reserver till att förstärka förvaltningsadministrationen.

I vår kommun finns många vägsamfällighetsföreningar för enskilda vägar. Stödet till enskilda vägar ska öronmärkas i budget i teknik- och servicenämnden.

Den mat som serveras ska vara god och näringsriktig. När det är möjligt upphandlas lokalt och ekologiskt producerade livsmedel. Det finns risk för stigande kostnader för livsmedel men också bränsle och energi. I budgeten finns 10,1 miljoner kronor i placerade hos kommunstyrelsen för att köpande nämnder ska kunna hantera ökade kostnader för kost och energi

Barn- och utbildningsnämnden

För att komma igång med Returlaget och etablera en verksamhet för reparation och försäljning av använda möbler i kommunens verksamhet, och att reparera arbetskläder inom kommunens förvaltningar finns 3 miljoner kronor i kommunstyrelsens budget för verksamhetsförändringar.

För att höja elevernas målpuppfyllelse fokuseras bland annat på undervisningens kvalitet och att stärka elevers psykiska och fysiska hälsa. Personal med rätt kompetens möter barn och ungdomar utifrån deras behov. Samverkan med andra aktörer sker vid behov.

6,9 miljoner kronor till kommunstyrelsen

4 miljoner kronor ska användas för att utjämna osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor i kommunen.

2,9 miljoner kronor till ny hemsida och e-arkiv.

Fler detaljplaner för bostäder och verksamhetsområden. Markförvärv.

Taxor och avgifter

El vid kommunal laddinfrastruktur. Taxan träder i kraft från årsskiftet med en fast del på 1,50 kr/kWh och en rörlig del på 1 kr/kWh

För att bli en kommun där det är ännu lättare att driva företag ges bygg- och miljönämnden i uppdrag att börja med efterdebitering av samtliga taxor vid tillsyn.

Investeringar

Väg 156 förbifart Skene 280 miljoner kr

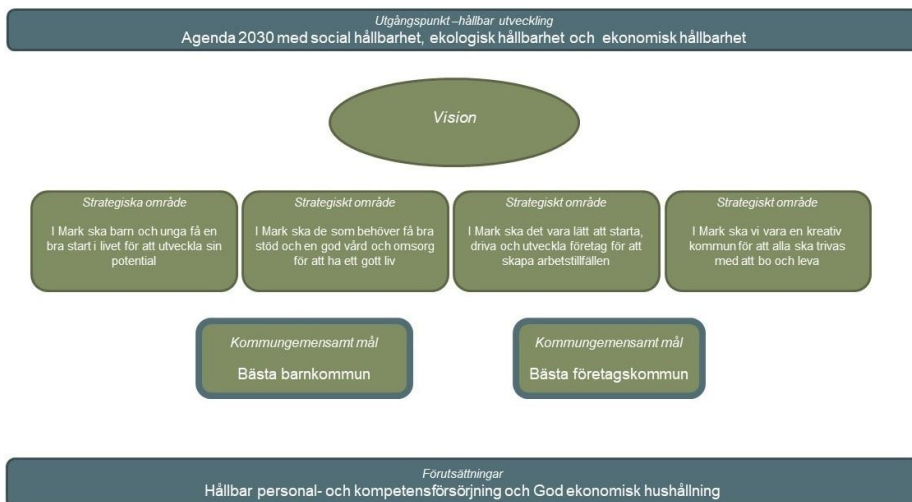
Underhåll lokaler 10 miljoner kr

Underhåll kommunala vägar 5 miljoner kr

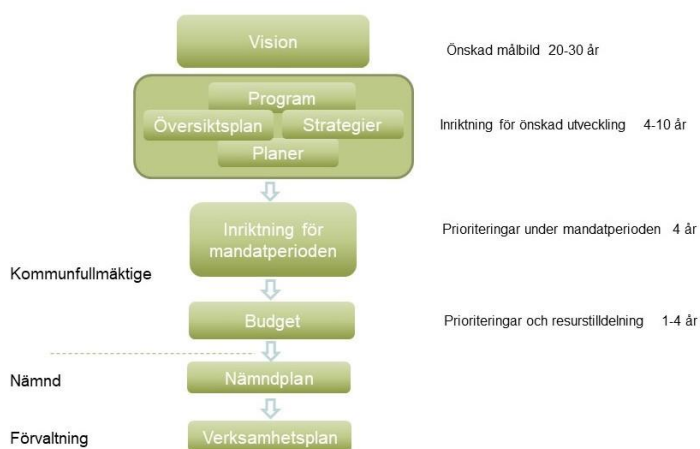
Tillgänglighetsanpassad badplats 800 000 kr.

2 Styrning i Marks kommun

Marks kommun har ett styrsystem som fastställer grundprinciperna i kommunens styrning och tydliggör roller och ansvar. Dokumentet *Styrsystem för Marks kommun* finns att läsa på www.mark.se.

Kommunfullmäktige har beslutat om vision och strategiska områden som pekar ut färdriktningen, vart vi strävar, och som berör alla som bor och verkar i kommunen. För de närmaste åren beslutar kommunfullmäktige om kommungemensamma mål som talar om vad vi ska fokusera på i ett kortare perspektiv. Förutsättningar för måluppfyllelse är hållbar personal- och kompetensförsörjning och god ekonomisk hushållning. Utgångspunkten i vårt arbete ska vara hållbar utveckling där Agenda 2030 ska genomsyra vår planering och vårt genomförande.

Med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget ansvarar varje nämnd och styrelse för att utarbeta och besluta om en nämnd-/affärsplan. Varje nämnd och styrelse ska sätta mål för den egna verksamheten utifrån budgeten, nulägesanalys av sin verksamhet samt program, strategier och planer. Nämnd och styrelse ska formulera mål utifrån hur de bäst bidrar till vision, kommungemensamma mål och vad som övrigt står i budgeten.

Varje nämnd och styrelse ska också precisera sitt grunduppdrag för att säkerställa att nämnden uppnår sitt grunduppdrag och för att förbättra uppföljningen.

3 Vision

Den 15 juni 2022 fastställde kommunfullmäktige en vision som är skapad av – och för – oss som bor i Mark. Den handlar om en nära kommun med människan i fokus. Vi lever nära vår vackra natur, nära våra drömmar och passioner och nära varandra. Den är en drömbild av hur livet i Mark ser ut och ska fungera som en ledstjärna i allt vi gör under många år framöver. Visionen talar inte om i detalj hur vi tar oss framåt. Och det är inte ens säkert att vi når hela vägen fram. Däremot berättar den om vilken riktning vi ska ta och hur vi vill att vår framtid tillsammans ska se formos och se ut.

En nära kommun med människan i fokus. Nära till natur, vår omvärld, varandra och framtiden

Vi är jordnära

Vi lever nära, och tillsammans med, naturen. Därför värnar och värdesätter vi miljön högt. Vi tar tillvara naturens krafter i allt från ren energi till lokalodlade råvaror att lägga på markbans tallrik. Vi rör oss aktivt i naturen som en självklar del av livet och tar därmed hand om oss själva och våra vackra omgivningar. Genom att vårda vår planet, vår mark, och oss själva kan vi leva i harmoni – nu och i framtiden.

Vi är familjenära

Mark är en plats där det inte spelar någon roll vad du drömmer om, hur gammal du är, varifrån du kommer eller vad du har för förmågor. Här somnar alla barn fridfullt på kvällen, för de vet att de är omgivna av nära och kära och att de är trygga i sitt hem. De är mätta och trötta efter en meningsfull dag. Vi lär dem om alla människors lika värde och att vi är starkast tillsammans. När livet bjuder på utmaningar och motgångar så finns både familj och ett fungerande och närvarande samhälle bakom ryggen och tar emot med lugn och värme.

Vi är visionära

Det finns lika många drömmar som det finns människor. Därför ska du kunna skraddarsy ditt liv i Mark efter just dina drömmar och visioner. Vi har plats för din livsstil, ditt arbetsliv och din passion. Vi hör dig, ser dig och tror på dig.

Mark är känt för att sätta visioner till verklighet. Vi har en imponerande tradition av hantverk, föreningsliv och innovation. Med en inbiten vana att vara nytänkande, nyskapande och drivna fortsätter vi att ta oss an våra framtidsdrömmar. Vi slutar aldrig att lockas av mer kunskap, erfarenheter och möjligheter. Och att få människor att växa. Vi värdesätter utbildning högt, men människan och drömmen ännu högre. Varje människa ska kunna förverkliga sig själv – oavsett om du vill odla Sveriges finaste potatis eller siktar mot ett OS-guld.

Vi är nära

Att vi blivit tilldelade just denna vackra plats på jorden ger oss många fördelar. Närheten till havet, städer, högskolor och flygplats bara för att nämna några. Men också närheten till varandra. Varje liten by i vår kommun har sin identitet, men vi ser ändå på varandra som värdefulla enheter av en gemensam helhet. Vi finns här för varandra och tar oss an framtiden tillsammans.

Andra har dessutom nära till oss. Den som besöker oss imponeras inte bara av internationella företag med inspirerande handel, utan också av skogens lugn och stilla sjöar. Öppna landskap och böljande dalar. Och det är något vi värnar om.

Vi är Mark

Utan markborna hade Mark bara varit en bit mark. Visserligen en väldigt vacker bit mark med sina djupa skogar, glittrande sjöar och slingrande grusvägar. Men det är markborna som gör Mark till den fina plats det är. Människorna här, som med sina olika drömmar, tankar och förmågor, gör Mark vackert på riktigt. Tillsammans tar vi oss an framtiden och vågar tänka nytt. Det är vi som bor och verkar här som med engagemang, omtanke och utveckling gör Mark. Och vi gör det tillsammans. Vi är Mark.

4 Kommungemensamma mål

4.1 Kommungemensamt mål Bästa barnkommun

Gemensamt fokus Fullföljda studier

Marks kommun ska bli Bästa barnkommun genom att kommunkoncernen gör en kraftsamling och tillsammans arbetar för att alla elever ska klara godkända betyg i årskurs nio. Trygghet, god hälsa och jämlik fritid är viktiga delar för att eleverna ska klara skolan med godkända betyg och det krävs insatser från samtliga nämnder och styrelser. Det förutsätter dessutom att vi tar tillvara på den kraft och vilja som finns i civilsamhället, hos individer, företag och föreningar.

Prioriterade målgrupper är:

- utsatta individer och grupper, det kan vara barn med funktionsnedsättning, barn i socioekonomiskt utsatta familjer och barn med psykisk ohälsa
- yngre barn

Inriktningen i vårt arbete är:

- sammanhållen kommun, vi ska agera som EN kommun
- långsiktigt främjande och förebyggande
- barnrättsperspektiv

Genom att arbeta för att alla elever klarar skolan med godkända betyg bidrar vi till att uppnå målen i Agenda 2030. De Agenda 2030-mål vi bidrar till är, förutom *Mål 4 En god utbildning för alla* också *Mål 1 Ingen fattigdom*, *Mål 3 God hälsa och välbefinnande*, *Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* och *Mål 10 Minskad ojämlikhet*.

För att bedöma om våra insatser och aktiviteter får effekt har vi följande indikatorer:

Indikator	Målvärde
Andel elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram	Öka
Skolnärvaro	Öka
Handläggningstider vid familjeenheten	Minska
Andel som deltar i det kommunala fritidsutbudet (inklusive det subventionerade)	Öka
Andel elever i åk 5 som känner sig trygg i skolan	Öka

4.2 Kommungemensamt mål Bästa företagskommun

Strategi för tillväxt ("Näringslivsprogrammet") som har tagits fram av ledamöter i Näringslivsrådet och som antogs av kommunfullmäktige våren 2019, visar riktningen för arbetet med näringslivsfrågor. De tre elementen livskvalitet, attraktionskraft och samarbeten genomsyrar strategin.

Målet 2030 är att folkmängden i Marks kommun är 37 600 personer.

Målet för Svenskt Näringslivs årliga ranking över företagsklimatet är plats 50 eller bättre år 2030.

Baserat på Marks kommuns bostadsförsörjningsprogram är målet att under perioden 2016-2030 bygga totalt minst 1 430 nya bostäder.

I Löpande insikt mäts myndighetsutövningen inom olika områden, till exempel bygglov, markupplåtelse, serveringstillstånd, miljötillsyn och brandtillsyn. Målet är ett indexvärde på 75 eller högre år 2030.

Genom att arbeta för Bästa företagskommun och ett gott näringslivsklimat bidrar vi till att uppnå målen i Agenda 2030. De Agenda 2030-mål vi bidrar till är *Mål 4 En god utbildning för alla*, *Mål Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, *Mål 9 Hållbar industri, infrastruktur och innovationer* och *Mål 11 Hållbara städer och samhällen*.

För att bedöma om våra insatser och aktiviteter får effekt har vi följande indikatorer (finns i Strategi för tillväxt/"näringslivsprogrammet"):

Indikator	Målvärde
Antal invånare	öka
Näringslivsklimat, plats i ranking av Sveriges kommuner	förbättras
Antal nya bostäder	>=96
Fullföljda studier, godkända betyg i årskurs nio	öka
Resultat i löpande insikt, bedömning av myndighetsutövningen	öka

5 Agenda 2030 med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet

Agenda 2030 ska genomsyra vår planering och vårt genomförande.

Vår kommun måste bidra till att minska den negativa klimatpåverkan som vårt sätt att använda naturens resurser medför. Att människor får växa upp i ett gott samhälle beskrivs bland annat i FN:s konvention om barns rättigheter, som är en del av Agenda 2030.

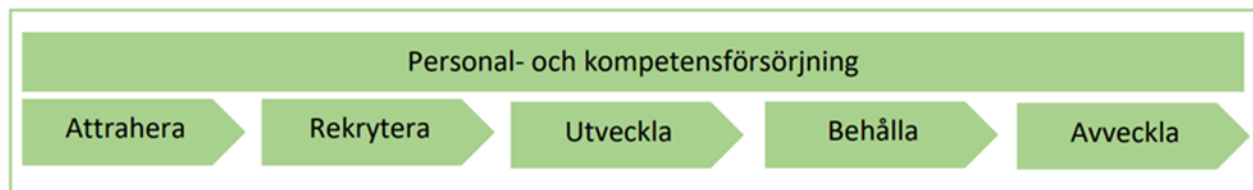
Marks kommun är med i kraftsamlingen *Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om* som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Marks kommun har under 2022 arbetat utifrån kraftsamlingens klimatlöften och ska fortsätta det arbetet under 2023. Under 2023 ska nämnder och styrelser rapportera vad som görs kopplat till klimatlöften samt de regionala miljömålen Minskad klimatpåverkan och ren luft, Hållbar användning av vattenmiljöer, Hållbart brukande av skog och odlingslandskap samt God bebyggd miljö och hållbar konsumtion.

Mot en cirkulär och hållbar framtid, Boråsregionens gemensamma avfallsplan 2021-2030, är framtaget i kommunalförbundet Sjuhärad och är ett dokument som Marks kommun antagit. Syftet med en regional avfallsplan är att tillsammans över kommungränserna förebygga att avfall uppstår samt minska negativ miljö- och klimatpåverkan.

6 Hållbar personal- och kompetensförsörjning

Kommunens personal- och arbetsgivarpolitik syftar till att säkerställa kommunens personal- och kompetensförsörjning.

Kommunkoncernen arbetar utifrån ARUBA-modellen för att på bästa sätt attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla medarbetare. Riktningen är med detta lagd för många år framöver och det krävs uthållighet och det är av avgörande betydelse att vi håller fast vid denna inriktning för att över tid nå goda resultat. Särskilt fokus under de närmsta åren är att utveckla och behålla medarbetare.

Attraktiv arbetsgivare

Genom framgångsrika verksamheter och en god mix av motivations- och hygienfaktorer såsom gott medarbetar- och ledarskap, löneutveckling, uppskattning för goda arbetsinsatser, bra arbetsmiljö, rätt arbetsinnehåll, eget ansvar, personlig utveckling, delaktighet och förmåner ökar medarbetarnas engagemang och motivation.

Kommunens värdegrund

Kommunens värdegrund ska bidra till en mer öppen och tillitsfull organisation där vi arbetar tillsammans. Tillsammanskulturen skapas genom att vara engagerade, omtänksamma och utvecklande. Alla som arbetar i, eller har uppdrag i, Marks kommun är medskapare till att förverkliga värdegrunden.

Pågående utvecklingsarbete

Centralt och gemensamt inom kommunen pågår flera utvecklingsarbeten som är viktiga att vara uthålliga i för att erhålla ett systematiskt arbete för att erhålla en hållbar personal- och kompetensförsörjning. Pågående och prioriterade utvecklingsarbeten är:

- Framtidens arbetsplats, ett utvecklingsarbete i programform som samlar viktiga utvecklingsprojekt som berör den fysiska, digitala samt sociala och organisatoriska miljön.
- Framtagande av gemensamt arbetssätt för strategisk kompetensförsörjning
- Utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Utveckling av kompetensbaserad rekryteringsprocess fri från diskriminering
- Utveckling och samordning gällande introduktion för nyanställda
- Effektiva arbetssätt för hantering när medarbetare väljer att lämna kommunen. Vi ska kunna kartlägga och analysera varför medarbetare slutar och det ska vara ett gott avslut för den som väljer att gå vidare till andra arbetsgivare.
- Utveckling mot en högre grad av tillitsbaserad styrning och ledning för öka förståelsen för brukarens och medborgarens behov. Genom att öka handlingsutrymmet i mötet mellan medarbetare och dem vi är till för kan förmågan förbättras att tillvarata den kunskap, det omdöme och den motivation som finns hos våra medarbetare och medborgare. Inom detta område behöver jobba med såväl ledarutveckling som medarbetarutveckling.

Fokus för nämnder och styrelser under 2021-2023 (från Budget 2021-2024)

Nämnder och styrelser ges under perioden 2021 – 2023 uppdraget att särskilt utveckla och behålla redan anställda medarbetare genom fortlöpande kompetensutveckling och erkänsla för goda arbetsprestationer i syfte att få en mer hållbar personal- och kompetensförsörjning.

Mål för hållbar personal- och kompetensförsörjning

Kommunens personalomsättning ska minska och vara mindre än 10 procent år 2023.

7 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. God ekonomisk hushållning innebär att det ekonomiska resultatet ska vara positivt och på en nivå som innebär att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar. Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna, det så kallade balanskravet. Blir resultatet negativt vid årets slut måste det balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.

God ekonomisk hushållning i Marks kommun innebär;

- positiva ekonomiska resultat med en nivå som bidrar till självfinansiering av investeringar och med inbyggd motståndskraft till förändringar i omvärlden
- investeringar i kommunkoncernen sker på ett ansvarsfullt sätt
- skattebetalarnas pengar förvaltas väl
- effektivt resursutnyttjande där tjänster till individ och samhälle utförs med en hög nöjdhet till en rimlig kostnad
- god förvaltning av kommunens egendom.
- god anpassning efter förändrade förutsättningar på kort och lång sikt.

Finansiella mål

Finansiella mål behövs för att markera att ekonomin är en begränsning för att bedriva verksamhet – "spelplanen" utifrån kommunens egna förutsättningar. Verksamhetsmål behövs för att ange hur mycket av de olika verksamheterna som ryms på spelplanen, det vill säga kopplingen till ekonomin, samt för att klargöra uppdraget gentemot medborgarna.

Resultatmål

Resultatet uppgår till minst 1,5 procent av skatt, utjämning och finansnetto (fyraårs snitt)

Finansieringsmål

Kommunkoncernens bruttoskuld/invånare är lägre än 90 procent av vår kommungrupps bruttoskuld/invånare (fyraårs snitt)

Planeringsmål

Oförändrad skattesats

8 Omvärld

8.1 Omvärldsförändringar

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, finns det ett antal övergripande områden – *globalisering, demografi, klimat, teknik och värderingar* – där förändringar av dem starkt påverkar såväl Sverige som övriga världen. De är ofta svåra att påverka lokalt och regionalt och konsekvenserna av dem kan se olika ut i olika delar av Sverige. Men oavsett om förändringarna utgör möjligheter, hot eller både och, så måste man lokalt ha en strategi för att möta dem. De som bäst förstår och förmår att hantera dessa fundamentala förändringskrafter kan också bäst dra fördelar av dem.

SKR:s analys lyfter fram tio trender som kan komma att få stor betydelse för det kommunala uppdraget. Det handlar om:

- Ökat behov av livslångt lärande
- Användare driver teknisk utveckling
- Nya livsmönster påverkar platsbundenhet
- Hållbarhetsarbete ger konkurrensfördelar
- Välfärdsbrottslighet slukar allt mer resurser
- Ökad polarisering och utsatthet
- Det lokala och regionala handlingsutrymmet utmanas
- Tillitens betydelse uppmärksammas allt mer
- Komplexa samhällsutmaningar kräver nya arbetssätt
- Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet.

8.2 Befolkningsutveckling

När Marks kommun bildades hade kommunen strax över 29 000 invånare. På 50 år har befolkningen ökat med knappt 6 000 personer, vilket motsvarar en ökning på närmare 20 procent.

Mark har en lägre befolkningsutveckling de senaste fem åren än riket, Västra Götaland och Sjuhäradskommunerna.

Marks kommuns befolkningsprognos är att antal invånare ökar med omkring 1 200 personer mellan 2021 och 2026. I antal är ökningen störst i grupperna 19-64 och 16-18 medan det procentuellt sett är framförallt personer som är 80 år och äldre som ökar.

	SCB	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Förändring
Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021-2026
0	374	337	336	339	347	355	-19
1-5	1 957	1 964	1 963	1 954	1 953	1 972	15
6-12	2 969	2 990	2 957	3 010	3 041	3 070	101
13-15	1 381	1 388	1 404	1 344	1 330	1 284	-97
16-18	1 260	1 273	1 326	1 384	1 392	1 411	151
19-64	19 100	19 135	19 248	19 363	19 518	19 747	647
65-74	4 194	4 185	4 142	4 117	4 079	4 066	-128
75-79	1 812	1 834	1 852	1 878	1 871	1 827	15
80-84	1 063	1 111	1 181	1 257	1 370	1 499	436
85-89	699	712	720	731	736	744	45
90-w	392	407	424	441	446	449	57
Summa	35 201	35 336	35 553	35 818	36 083	36 424	1 223

Invånare i Marks kommun per 31 december, utfall 2021 och prognos 2022-2026.

8.3 Ekonomiska trender

Efter två år med pandemi fanns en förhoppning om att kommuner och regioner med en rekordstark ekonomi skulle få tid att hantera pandemins långsiktiga konsekvenser och kommande demografiska utmaningar. Men återigen har verksamheten kommit att påverkas av faktorer som kommuner och regioner inte råar över. På kort tid har det ljusa framtidsscenarioet mörknat betänkligt, främst till följd av kriget i Ukraina och de konsekvenser det medför. Kriget medför ett stort lidande för Ukrainas befolkning, men det har också kommit att påverka både nuläget och framtidsutsikterna för svenska kommuner och regioner. Inflationstakten har drivits upp till historiska nivåer och tillsammans med stigande pensionskostnader bedömer SKR att resultaten i sektorn faller kraftigt. Samtidigt blir utmaningen med demografins utveckling alltmer kännbar. Behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som det råder brist på arbetskraft.

Återhämtningen efter pandemin fortsätter i år men BNP-tillväxten i Sverige dämpas till följd av situationen i vår omvärld. Särskilt den europeiska ekonomin påverkas negativt av Rysslands invasion av Ukraina. Kriget är starkt bidragande till att den senaste tidens uppgång av energi- och råvarupriserna förstärkts och höjer osäkerheten för den ekonomiska utvecklingen framöver. Inte minst förvärras utbuds- och logistikproblemen för den globala handeln, vilket spär på den redan höga inflationen.

Den höga energiprisinflationen har nu definitivt spridit sig brett till flertalet varu- och tjänstepriser också i Sverige och köpkraften urholkas för hushållen, företagen och offentlig sektor. De långa marknadsröntorna har dessutom ökat dramatiskt och en global penningpolitisk åtstramning väntar. Inflations- och ränteuppgången medför således en markant dämpning av konjunkturutsikterna för världsekonomin.

I Sverige fortsätter ändå återhämtningen efter pandemin i år och nästa år, vilket leder till ett något förhöjt resursutnyttjande mot slutet av 2023. Att pandemirestriktionerna nu har tagits bort innebär dock betydande positiva effekter för samhällsekonomin. Särskilt delar av tjänstesektorn kommer att kunna stärkas rejält i år, vilket gynnar inhemsk efterfrågan och svensk arbetsmarknad. Antalet arbetade timmar ökar därför snabbt både i år och nästa år, vilket stärker lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. Potentialen för ett större sysselsättningslyft begränsas dock av den växande gruppen arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Ett ökat flyktingmottagande och regeringens extra anslag till försvaret driver upp offentlig konsumtion i år och bidrar till tillväxten. Detta är en motverkande faktor av kriget i Ukraina för europeisk och svensk BNP. Det kommunala skatteunderlaget beräknas kommande år öka snabbare än i föregående prognoser, vilket främst beror på högre pris- och löneökningar. I reala termer är dock skatteunderlagstillväxten låg ur ett historiskt perspektiv. Detta gäller även i förhållande till den demografiska utvecklingen.

Ovanstående text är hämtad från SKR:s Ekonomirapporten maj 2022

9 Budgetens förutsättningar

9.1 Utmaningar

I årsredovisning 2021 och i delårsrapport 2022 identifierades utmaningar för kommunkoncernen. Nedan finns en sammanfattning av dem.

Kriget i Ukraina påverkar oss i Marks kommun. Det påverkar tillgången till varor, tjänster och priser på dessa. Hotbilden har stärkts och människor känner en oro och människor vill vara med och bidra. Råvarupriser har stigit och kriget synliggör sårbarheten vad gäller t.ex. försörjning av varor och aktualiserar frågan om i vilken grad och av vad som ett geografiskt område behöver vara självförsörjande inom.

Vi ställs inför allt fler, inte bara komplicerade frågor, utan komplexa problem, där samverkan med civilsamhället blir en förutsättning för att lösa uppgiften. Pandemin är ett exempel, hållbarhetsfrågorna och att bidra till målen i Agenda 2030 är ett annat exempel. Det finns en stor kraft i Marks kommun och den kraften ska vi använda till att göra Mark ännu bättre.

Samarbeten med andra, t.ex. kommuner, kommunalförbund, kommer att öka, och att det också är nödvändigt att det ökar.

Kompetensförsörjningen är en av kommunens största utmaningar. En hållbar kompetensförsörjning är inte enbart en fråga för kommunorganisationen, utan är också en kritisk fråga för näringslivet i Mark.

Covid-19, kriget i Ukraina och bristen på el i Europa tydliggör vårt behov av att kunna hantera kriser av olika slag. De senaste årens händelser i världen och i Sverige, t.ex. bränder, pandemi, krig, skred, IT-intrång tydliggör behovet att rusta för kommande kriser och oförutsedda händelser.

Det råder en stor ekonomisk osäkerhet med bland annat prisutveckling på material, livsmedel, energi och tjänster. Vilket gör att nivån på kommunens resultatmål samt behovet av prioriteringar av driftmedel och investeringsmedel blir ännu viktigare.

Inför 2022 höjde kommunen sitt resultatmål från 1 procent till 1,7 procent (i genomsnitt under en fyraårsperiod). Utfallet har de senaste åren varit högre än så men ändå inte räckt till att finansiera kommunens investeringar. Förhoppningen är att det höjda målet och tuffare prioriteringar av kommande investeringar leder till en högre självfinansieringsgrad/lägre lånebehov samt agerar motvikt till den ekonomiska osäkerhet som råder och säkrar kommunens finansiella handlingsutrymme.

Det senaste halvåret har den finansiella risken ökat för kommunen och de kommunala bolagen. Riksbanken har genomfört tre höjningar av styrräntan sedan årsskiftet vilket får effekt på nyupplåning eller omläggning av lån i form av högre räntekostnader. Prioritering av investeringar blir en direkt följd av dyrare upplåning.

9.2 Finansiering av kommunens och kommunkoncernens verksamhet

Skatter och utjämning

Kommunens verksamhet finansieras till största del av intäkter från kommunalskatten och det nationella utjämningssystemet.

Kommunens utdebitering 2022 är 21,51 kronor per skattekrona (21,51 procent). Budgeten för 2023–2026 bygger på samma utdebitering.

Prognostiserade intäkter från skatter och utjämning baseras på Sveriges Kommuner och Regioners, SKR:s, prognos 2022-08-25 med tillägg för beslutade generella statsbidrag. Kommunens skatteintäkter påverkas främst av skatteunderlagets utveckling och befolkningsförändringar.

Skatteprognosen bygger på att befolkningsutvecklingen i Marks kommun ökar med 100 personer årligen per den 1 november mellan 2021 och 2023 och 50 personer per år därefter. Utgångspunkten är ett utfall om 35 141 invånare den 1 november 2021.

Upplåningsramar

Marks kommun har de senaste åren tagit upp externa lån för att finansiera investeringar. Vid utgången av 2022 är prognosen att kommunens upplåning uppgår till 200 mnkr. För kommunkoncernen som helhet svarar de kommunala bolagen, och då främst bostadsbolaget, för störst andel av skuldportföljen. Kommunkoncernens samtliga lån finns hos Kommuninvest. Gemensamma finansiella riktlinjer har antagits för att minska riskerna i skuldportföljen.

Under 2022 har de kommunala bolagen amorterat på sina lån och sänkt nivån på skuldportföljen men inför kommande budgetperiod beräknas upplåningsbehoven återigen öka. Även kommunens upplåning förväntas öka, 200 mnkr per år 2023 och 2024 och ytterligare 100 mnkr 2025. I beloppet har inte ingången avsiktsförklaring med Trafikverket gällande förbifart Skene räknats med. I nuläget beräknas medfinansieringen till cirka 280 mnkr där det första steget är framtagande av vägplan som förväntas komma igång 2023-2024. Kostnadsberäkning för vägplanen ska levereras av Trafikverket i mitten av november 2022.

Det totala upplåningsbehovet för kommunkoncernen redovisas nedan. Under avsnittet Upplånings- och borgensramar redovisas upplåningsbehovet per bolag.

Belopp i miljoner kr	2023	2024	2025	2026
Spinnerskankoncernen	1 520	1 605	1 749	1 869
Leasingram	100	100	100	100
Checkräkningskredit	100	100	100	100
Disponeras av kommunstyrelsen för kommunens och koncernens finansieringsbehov	60	45	51	31
Låneram för Marks kommun	400	600	700	700
Summa	2 180	2 450	2 700	2 800

Kort- respektive långfristig likviditet

Enligt Marks kommunkoncerns finanspolicy, antagen 2022-05-19, ska fördelningen mellan kort- respektive långfristig likviditet fastställas i samband med budgeten. Utifrån prognoser för 2022 samt budgeterat kassaflöde 2023–2026 bestäms fördelningen av likviditeten enligt tabellen nedan.

Belopp i miljoner kr	2023	2024	2025	2026
Kortfristig likviditet	100	100	100	100
Långfristig likviditet	0	0	0	0

9.3 Nämndernas verksamhet

Resursfördelning utifrån resurs- och demografimodell

Vid budgetjusteringen sker en uppdatering av volymer utifrån senast kända befolkningsprognos som togs fram under 2022 (för barn- och utbildningsnämnden samt omsorgsnämnden). Tillägg eller avdrag på ramarna sker utifrån prognostiserade volymförändringar jämfört med den befolkningsprognos som föregående års budget vilar på. Utöver demografiska förändringar görs också en justering av socialnämndens ram med anledning av förändrat behov inom LSS-verksamheten. För att möta ökade kapitalkostnader hos teknik- och servicenämnden görs även en resurstilldelning för denna ökning vad gäller gatuverksamheten.

Förändringarna presenteras under resursfördelning i kapitel 10.

Finansförvaltning

Budgeten för de gemensamma verksamhetsposterna innehåller pensionskostnader, förändring av semesterlöneskuld, återförda kapitalkostnader samt kommunreserven och andra kommunövergripande poster. Förändringarna presenteras under drift- respektive resultatbudgeten.

Intern ränta

Internräntan används för beräkning och fördelning av kapitalkostnader för aktiverade investeringar. Ambitionen med internräntan är att den ska fånga en rimlig räntenivå sett över en investerings hela livslängd. Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, har fastställt internräntan för år 2023 till 1,25 procent vilket är en höjning med 0,25 procentenheter jämfört med 2022. Den föreslagna internräntan bygger på sektorns egna upplåningskostnader.

Ränta 2023 för VA- och avfallsverksamheten

Den räntesats som kommunen debiterar VA-verksamheten ska enligt gällande lagstiftning vara lika med den faktiska upplåningsräntan eller en internränta som "motsvarar ett genomsnitt av räntorna på kommunens totala långfristiga låneskuld". Eftersom Marks kommun endast har en mindre andel extern upplåning används i stället SKR:s förslag på internränta. För avfallsverksamheten som även den är taxefinansierad sätts motsvarande ränta.

Internränta 2023 för övrig verksamhet

SKR:s internräntesats används även för beräkning av kommunens kapitalkostnader. I budgetanvisningarna fastställer kommunstyrelsens arbetsutskott en räntesats inför kommande års budgetarbete. För 2023 fastställs internränta enligt SKR:s förslag på 1,25 procent vilket innebär att internräntan är oförändrad från 2022.

Preliminärt PO-pålägg

PO-pålägget för kommuner beräknas av SKR till 42,75 procent av lönesumman 2023 vilket är en ökning med 3,5 procentenheter från 2022 då PO-pålägget uppgick till 39,25 procent av lönesumman. Anledningen till höjningen är dels höjda premier i det nya pensionsavtalet AKAP-KR som ska tillämpas från och med 1 januari 2023 och dels kraftigt ökat prisbasbelopp och andra faktorer som leder till högre kostnader för den förmånsbestämda pensionen. Nämnderna kompenseras för den del av personalkostnaderna som beräknas öka till följd av nytt pensionsavtal.

9.4 Spinnerskankoncernen

Kommunfullmäktiges styrning av bolagen skiljer sig i grunden inte från styrningen av nämnderna. De ekonomiska utgångspunkterna för bolagen fastställs i de av fullmäktige beslutade ägardirektiven. Nivån på de ekonomiska målen, upplåning- och borgensramar och utdelningar beslutas av fullmäktige i budgeten efter att moderbolaget har behandlat och godkänt budgetförslagen.

Avkastningskrav

Avkastningskravet för Marks Bostads AB ställs som direktavkastning på totalt kapital om 4 procent i genomsnitt över en fyraårsperiod. Med totalt kapital avses här marknadsvärdet på fastigheterna vilket ställs i relation till driftnettot.

Avkastningskravet på övriga bolag avser avkastningen på eget kapital (resultatet före skatt under året i procent av eget kapital). Kravet på Marks Energi AB uppgår till 3 procent i genomsnitt över en fyraårsperiod. För närvarande ställs inga avkastningskrav på Spinnerskan i Mark AB eller på Marks Fastighets AB.

Soliditetskrav

Kommunens bolag ska arbeta långsiktigt för att stärka sin ekonomi i syfte att minska kommunens risktagande som ägare. Ett sätt att mäta den långsiktiga ekonomiska styrkan är via soliditeten (företagets betalningsförmåga på lång sikt). Soliditeten beräknas som justerat eget kapital i förhållande till bolagets totala tillgångar där justerat eget kapital utgörs av eget kapital inklusive obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld. Soliditetskravet för Marks Energi AB är 20 procent. Soliditetskravet för Marks Bostads AB är lägst 15 procent. För närvarande ställs inga soliditetskrav på Spinnerskan i Mark AB eller på Marks Fastighets AB.

Upplåningsramar- och borgensramar

Kommunens kreditvärdighet utnyttjas för att sänka koncernkoncernens samlade finansiella kostnader genom att kommunen tecknar borgen för bolagens upplåning. Den totala borgensramen för kommunens helägda bolag fastställs för 2023 till 1 520 mnkr. Marks kommun går därigenom i borgen för bolagens låneförpliktelser som för egen skuld upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 520 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader. Det totala högsta lånebeloppet ska beräknas på skuldebrevens ursprungliga lånebelopp.

Ramen 2023 fördelas enligt följande:

Borgensram 2023	
Spinnerskan i Mark AB	204 mnkr
Marks Bostads AB	1 065 mnkr
Marks Energi AB	245 mnkr
Marks Fastighets AB	6 mnkr

Utöver extern upplåning har bolagen möjlighet att utnyttja kommunens koncernvalutakonto för kortfristiga behov av likviditet.

Följande limiter gäller 2023 i koncernvalutakontot:

Limiter 2023	
Spinnerskan i Mark AB	5 mnkr
Marks Bostads AB	50 mnkr
Marks Energi AB	15 mnkr
Marks Fastighets AB	5 mnkr

Borgensavgifter

Enligt Marks kommuns finanspolicy, antagen 2022-05-19, ska kommunfullmäktige årligen besluta om nivåer på borgensavgifter/internräntepåslag. Kommunstyrelsen har i uppgift att besluta om en modell för beräkning av marknadsmässiga avgifter. I avvaktan på en beslutad modell är borgensavgifterna oförändrade.

För 2023 bestäms borgensavgifter till:

Borgensavgifter 2023	
Spinnerskan i Mark AB	0,1%
Marks Bostads AB	0,3%
Marks Energi AB	0,5%
Marks Fastighets AB	0,5%

Utdelningar

Enligt ägardirektiven ska bolagen efter beslut i fullmäktige lämna utdelning eller annan form av värdeöverföring till moderbolaget. Moderbolaget har i uppgift att föreslå utdelning, vilket ska ske med iakttagande av aktiebolagslagen.

I förslag till Budget 2023-2026 för Spinnerskankoncernen som moderbolaget behandlade i juni 2022 föreslås en årlig utdelning från samtliga dotterbolag. Utdelningen har liten påverkan på bolagens soliditet som beräknas ligga väl över ägarens krav. För Marks Bostads AB begränsas utdelningen till att enbart följa huvudregeln i den så kallade Allbolagen.

För 2023 fastställs utdelningar enligt följande:

Utdelningar 2023	
Marks Bostads AB	0,7 mnkr
Marks Energi AB	2,1 mnkr
Marks Fastighets AB	1,1 mnkr

10 Uppdrag och ramar till nämnder och bolagsstyrelser

Från och med 2023 bedrivs överförmyndarverksamheten tillsammans med Varbergs och Falkenbergs kommuner med en gemensam nämnd. Plan- och byggnadsnämnden och miljönämnden går år 2023 ihop i en gemensam bygg- och miljönämnd. Äldreomsorgsnämnden byter från och med 2023 namn till omsorgsnämnden. Förutom nämnderna som nämns nedan finns också krisledningsnämnden som aktiveras vid behov.

Nedan finns en kort beskrivning av nämndens/styrelsens uppdrag. Det fullständiga uppdraget finns i nämndens reglemente och för bolagen i ägardirektiven. Nedan finns också de ekonomiska förutsättningarna samt de uppdrag som givits av kommunfullmäktige i samband med budget och som ännu inte är slutförda.

10.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunkoncernens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter. Kommunstyrelsen har ansvar för exploateringsverksamheten, översiktsplanering, näringslivsfrågor och övergripande frågor om besöksnäringen.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	183,8	183,8	185,2	187,5
Investeringsram	10,0	10,0	10,0	10,0

10.2 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens verksamhet för alla barn och ungdomar 1 - 20 år vad avser förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt för elevhälsa. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar även för kommunens vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, kommunens aktivitetsansvar om icke skolpliktiga ungdomar, arbetsmarknadsfrågor, arbetsmarknadspolitiska insatser samt mottagning och insatser för nyanlända. Barn- och utbildningsnämnden har vidare tillsynsansvar för fristående enheter inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	1 001,6	1 025,0	1 055,8	1 106,3
Investeringsram	10,0	21,5	7,5	7,5

10.3 Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden ansvarar för kommunens livsmedelskontroll och för kommunens prövnings- och tillsynsuppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, naturvårdsområdet, samt inom området för alkohol, tobak och liknande produkter samt receptfria läkemedel. Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet exklusive översiktsplaner. Nämnden ansvarar för frågor om förhandsbesked, bygglov och rivningslov, utövar tillsyn över byggnadsverksamheten samt prövar frågor om olovligt byggande.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	17,1	17,3	17,5	18,3

10.4 Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ska främja det livslånga lärandet genom folkbibliotek, stöd till föreläsningssällskap och studieorganisationer, samt konsumentvägledning och öppen förskola. Kultur- och fritidsnämnden ska erbjuda meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och ungdomar genom öppen ungdomsverksamhet, och pedagogisk verksamhet i kulturskola. Nämnden ska möjliggöra ett tillgängligt och tätortsnära friluftsliv. Kultur- och fritidsnämnden ska främja en aktiv fritid och livslång hälsa genom att tillhandahålla idrotts- och fritidsanläggningar, samt ge bidrag och stöd till föreningar. Kultur- och fritidsnämnden ska erbjuda och främja en mångfald av kulturella uttryck genom musei-, scenkonst-, och utställningsverksamhet, inköp och beställning av bild- och formkonst och konstnärlig gestaltning, samt bidrag och stöd till föreningar.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	86,9	87,7	88,6	91,0
Investeringsram	3,0	3,0	5,6	3,0

10.5 Teknik- och servicenämnden

Teknik- och servicenämnden ansvarar för vatten- och avloppsförsörjning och avfallshantering. Nämnden ansvarar för offentliga platser såsom gator, vägar och parker. Nämnden ansvarar för service inom kommunens egen organisation vad gäller exempelvis lokaler, fritidsanläggningar, städning och den kost som serveras i förskolor, skolor samt inom äldreomsorgen.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	58,6	60,3	62,4	69,5
Investeringsram för gator, parker och GC	29,0	36,0	36,0	36
Investeringsram för servicefunktioner	8,6	8,6	8,6	8,6
Investeringsram för lokaler	47,7	42,7	42,7	42,7

Utöver ovanstående investeringsramar har teknik- och servicenämnden investeringsbudget för större projekt samt den taxefinansierade verksamheten.

10.6 Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten avseende individ- och familjeomsorg, försörjningsstöd, stöd och service till vissa funktionshindrade samt kommunal vård och omsorg och som inte avser äldre. Nämnden ansvarar även för bostadsanpassningsbidrag samt budget- och skuldrådgivning.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	426,1	434,0	438,7	440,6
Investeringsram	1,3	1,3	1,3	1,3

10.7 Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten vad avser omsorg om äldre och andra personer som har behov av bistånd i form av hemtjänst, vård- och omsorgsboende samt trygghetslarm. Nämnden ansvarar även för den kommunala hälso- och sjukvården, färdtjänst och riksfärdtjänst.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	562,1	581,7	606,3	628,8
Investeringsram	1,7	1,7	1,7	1,7

10.8 Valnämnden

Valnämnden ansvarar för och ska utföra kommunens uppgifter vid val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige, Europaparlamentet och vid folkomröstningar. Valnämnden planerar för, genomför och följer upp dessa val.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	0,5	1,5	0,5	0,5

10.9 Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden är gemensam nämnd för kommunerna Mark, Falkenberg och Varberg. Varbergs kommun är värdkommun för den gemensamma nämnden och dess förvaltning ingår i Varbergs kommuns organisation. Nämnden ansvarar för kommunens överförmyndarverksamhet.

Marks kommuns andel blir köp av huvudverksamhet vilket hanteras inom kommunstyrelsens budget varför nedanstående ram växlas dit.

miljoner kronor	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Driftbudget	4,0	4,0	4,0	4,0

10.10 Spinnerskan i Mark AB

Spinnerskan i Mark AB är kommunkoncernens moderbolag och samordnar verksamheterna i de kommunala bolagen och verka för koncernnytta för hela kommunen genom att tillsammans med kommunen söka lösningar som tillgodoser kommunens samlade intressen.

Spinnerskankoncernen

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Resultat efter finansnetto	11,1	9,9	9,6	7,2
Investeringar	60,5	187,8	214,0	208,4
Upplåning	1 495,0	1 584,5	1 729,0	1 838,5
Soliditet	12,8%	12,4%	11,8%	11,3%

Spinnerskan i Mark AB

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Resultat efter finansnetto	0,0	0,0	0,0	0,1
Upplåning	204,0	204,0	204,0	204,0
Soliditet	20,5%	20,5%	20,5%	20,5%

10.11 Marks Bostads AB

Marks Bostads AB svarar för god försörjning av bostäder i kommunen.

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Resultat efter finansnetto	12,1	12,0	11,9	10,7
Investeringar	55,0	182,3	210,0	204,4
Upplåning	1 065,0	1 175,0	1 320,0	1 460,0
Soliditet	20,0%	19,0%	17,7%	16,6%
Avkastning 4-års snitt	4,2%	4,0%	4,0%	4,0%

10.12 Marks Energi AB

Marks Energi AB ska tillgodose anslutna fastigheters behov av värme för uppvärmning och av varmvatten. Produktion och leverans av förnyelsebar energi sker främst i form av fjärrvärme och ånga men även alternativa energislag

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Resultat efter finansnetto	4,9	4,5	4,6	3,9
Investeringar	4,0	5,0	3,5	3,5
Upplåning	220,0	200,0	200,0	170,0
Soliditet	37,5%	39,5%	39,7%	42,8%
Avkastning 4-års snitt	13,5%	12,6%	8,5%	7,6%

10.13 Marks Fastighets AB

Marks Fastighets AB ska tillgodose näringslivets lokalbehov och därigenom främja förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning.

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Resultat efter finansnetto	0,2	0,2	0,3	0,3
Investeringar	1,5	0,5	0,5	0,5
Upplåning	6,0	5,5	5,0	4,5
Soliditet	72,5%	72,9%	73,2%	73,5%

11 Resursfördelning, driftbudget, investerings- och exploateringsplaner

11.1 Driftbudget

Budgeterade poster med minus (-) avser en nettokostnad medan poster utan tecken avser en nettointäkt. Kompletteras inför behandlingen i kommunfullmäktige med anledning av under hösten fattade beslut rörande överförmyndarnämnden och oskäliga löneskillnader.

Belopp i miljoner kr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Fullmäktige, partistöd och revision	-6,0	-6,1	-6,2	-6,3
Kommunstyrelsen	-183,8	-183,8	-185,2	-187,5
Barn- och utbildningsnämnden	-1 001,6	-1 025,0	-1 055,8	-1 106,3
Kultur- och fritidsnämnden	-86,9	-87,7	-88,6	-91,0
Bygg- och miljönämnden	-17,1	-17,3	-17,5	-18,3
Socialnämnden	-426,1	-434,0	-438,7	-440,6
Omsorgsnämnden	-562,1	-581,7	-606,3	-628,8
Teknik- och servicenämnden	-58,6	-60,3	-62,4	-69,5
Valnämnden	-0,5	-1,5	-0,5	-0,5
Överförmyndarnämnden	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Summa nämnder	-2 346,7	-2 401,3	-2 465,1	-2 552,8
Gemensamma verksamheter	-48,1	-48,8	-44,2	-44,7
KS medel för särskilda lönesatsningar	-4,1	-8,1	-8,1	-8,1
Lokalkostnader	-8,3	-20,0	-20,2	-20,0
Återföring av kapitalkostnader	129,9	134,9	134,9	134,9
Bästa barnkommun	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Kommundirektörens utvecklingsmedel	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Behovs- och verksamhetsförändringar	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Ökade kostnader hos köpande nämnder	-10,1	-10,1	-10,1	-4,2
Kommunreserven	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Gemensamma kostnader/intäkter	42,8	31,4	35,8	41,4
Nettokostnader före avskrivningar	-2 303,9	-2 369,9	-2 429,4	-2 511,4
Avskrivningar	-101,5	-106,5	-106,5	-106,5
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-2 405,4	-2 476,4	-2 535,9	-2 617,9

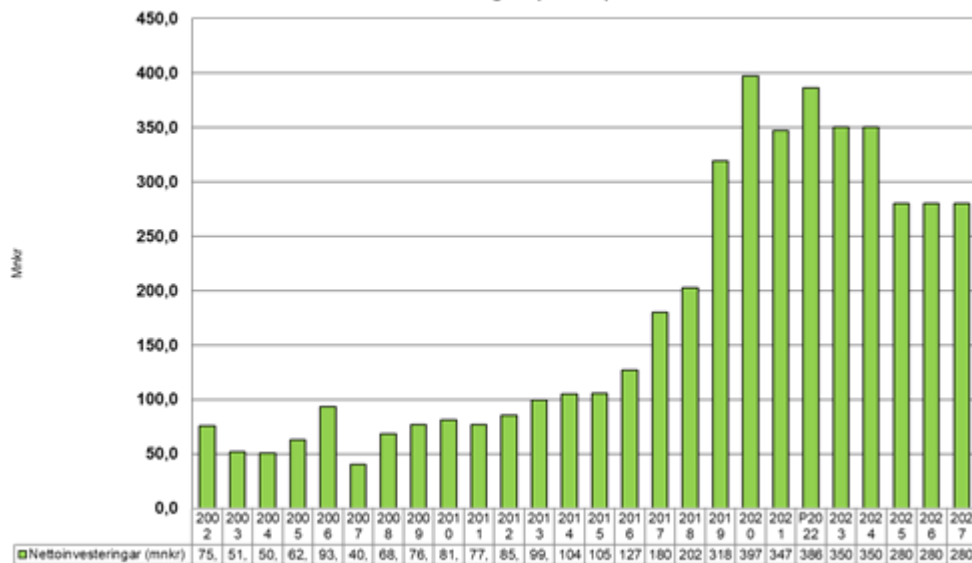
Under kommungemensamma verksamheter samlas de kostnader och intäkter som inte har något direkt samband med kommunstyrelsens egna verksamheter men som ändå ansvarsmässigt budgeteras under kommunstyrelsen. Det kan gälla pensioner, kommunreserv och särskilt avsatta medel mm. Kommunfullmäktige bemyndigar kommunstyrelsen att besluta om dessa medel inklusive den ofördelade investeringsreserven som ligger utanför investeringsbudgeten.

11.2 Investeringsplan

Marks kommun står likt många övriga andra kommuner inför stora investeringsbehov de närmsta åren. Nedan presenteras investeringsplanerna för den skatte- respektive taxefinansierade verksamheten på en övergripande nivå.

Budgetberedningen har i årets process fortsatt arbetet med att hitta hållbara nivåer och arbetssätt kopplat till beslutade riktlinjer för området. Bakgrunden till fokus på frågan är att effekterna av investeringarna de sista åren tagit en allt större andel av kommunens driftbudget i anspråk, vilket på sikt riskerar att tränga undan andra behov. Diagram nedan visar det årliga investeringsutfallet för kommunen 2010-2021, prognos för 2022 och budgeterade genomsnittsnivåer år 2023 och framåt för skatte- och taxefinansierad verksamhet.

Investeringar (mnr)

I den skattefinansierade verksamheten är det framförallt lokalbehov som ligger bakom de historiskt höga investeringsvolymerna. Teknik- och servicenämnden har förutom årliga investeringsramar även ansvar för de projekt som anlagsbinds per projekt utanför ramarna.

Investeringar i skattefinansierad vht miljoner kr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Genom-förs
Kommunstyrelsen	10,0	10,0	10,0	10,0	R
Barn- och utbildningsnämnden	10,0	21,5	7,5	7,5	R
Kultur- och fritidsnämnden	3,0	3,0	5,6	3,0	R
Socialnämnden	1,3	1,3	1,3	1,3	R
Omsorgsnämnden	1,7	1,7	1,7	1,7	R
Teknik- och servicenämnden					
Ram för gator, parker och GC	29,0	36,0	36,0	36,0	R
Ram för servicefunktioner	8,6	8,6	8,6	8,6	R
Ram för lokaler	47,7	42,7	42,7	42,7	R
Summa ramar	111,3	124,8	113,4	110,8	
Projekt med beslutad byggstart					
Nybyggnad förskola Skene	50,0				2022-2023
Skeneskolan etapp 1 7-9 + idrottshall		299,0			2022-2024
Projekt med beslutad projektering					
P-hus Kinna C					2021-2022
Utbyggnad skola och förskola Björketorp	5,0	24,0			2022-2024
Ny förskola och skola Ubbhult	50,0	50,0			2019-2024
Nytt korttidsboende Habyskolan	16,9				2022-2023
Projekt med förstudie					
Utbyggnad Stommenskolan					2027
Projekt utan förstudie					
Skeneskolan etapp 2					XX
Skeneskolan etapp 3					XX
Nybyggnad förskola Kinna					XX
Ny förskola Sätilla					XX
Ny skola förskola Hyssna					XX
Utökning förskoleplatser Skene					XX
Nytt LSS-boende					XX
Reinvestering kommunal lokaler Näs					XX
Framtidens kontorsarbete					XX
Summa investeringsbudget	233,2	497,8	113,4	110,8	

R= Årlig ram

XX = Projektets förutsättningar vad gäller tid och beräknad utgift utreds.

I den taxefinansierade verksamheten är det framförallt investeringar i befintlig infrastruktur inom vatten- och avloppsverksamheten som ligger bakom investeringsvolymerna. Teknik- och servicenämnden har förutom ramar även ansvar för de projekt som anlagsbinds per projekt utanför ramarna.

Investeringar i taxefinansierad vht miljoner kr	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Genomförs
Exploateringsinvesteringar	10,0	10,0	10,0	10,0	R
Ombyggnad och förbättring av befintliga anläggningar	30,0	30,0	30,0	30,0	R
Summa VA-ramar	40,0	40,0	40,0	40,0	
Utbyggn va-ledn Ubbhult, Hägnen	0,4				2010-2023
Utbyggn va-ledn Dyrenäs					2018-2023
Utbyggn va-ledn Flohult/Sätla					2018-2023
Utbyggn va-ledn Almered					2017-2023
Utbyggnad VA-ledning Kovra-Ekhaga	4,0				2018-2024
Summa utbyggnad nya anläggningar	4,4	0,0	0,0	0,0	
Överföringsledningsprojekt Sätla – Flohult – Dyrenäs					2018-2023
Överföringsledning Skene Skog Hägnen					2010-2022
Summa ÖFL-projekt	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ledningsrenovering Öxabäck	5,0	4,9			2007-2024
Förnyelse VA-ledning Gästgivareg./Marbog, Skene	3,5				2010-2023
Sanering Kvarnvägen/Skördegatan	0,1				2015-2023
Nya vattenledningar mellan Ramslätt och Fåglaslätt	1,0	20,0	14,0		2022-2025
Nybyggnation Björketorps avloppsverk					XX
Renovering Skene ARV Huvudbyggnad och rejektvattenlager	10,0	17,5			2020-2024
Processförnyelse Skene ARV Betong och reningsprocess					XX
Ny- och ombyggnad Skene Vattenverk	5,0	20,0	25,0		2015-2025
Summa Projekt ombyggnad av befintliga tillgångar	24,6	62,4	39,0	0,0	
Avfallsverksamhetens investeringsram	4,0	1,0			
Summa investeringsbudget	73,0	103,4	79,0	40,0	

Utöver ovan redovisade investeringsvolymerna disponerar kommunstyrelsen, på samma sätt som tidigare år, medel att fördela till förändrade investeringsbehov under året (20 mnkr per år).

11.3 Exploateringsplan

Med markexploatering avses inköp och omvandling av råmark eller iordningställande av fastigheter för att kunna bygga bostäder, lokaler för handel, kontor, industrier eller verksamhetslokaler. I exploateringsverksamheten ingår därmed också att bygga gemensamma anordningar som till exempel gator, grönområden och VA. Kommunens exploateringsverksamhet är en viktig beståndsdel i det arbete som sker för att öka antalet bostäder i kommunen och möjliggöra fler företagsetableringar. Markexploatering är en process som i regel tar flera år att färdigställa. De senaste åren har kommunens exploateringsverksamhet varit hårt belastad eftersom efterfrågan på bostads- och verksamhetsmark är hög.

Ett exploateringsområde är ett avgränsat område som är eller kommer att bli detaljplanelagt. Exploateringsprojekt kan startas innan detaljplan är antagen. Avsikten med en exploatering är att förädla marken för olika ändamål och att sälja de fastigheter som kan bildas inom ett exploateringsområde.

Marks kommuns pågående projekt innefattar bland annat industriområden i Skene skog och Horred. I takt med att tomter säljs ansvarar Marks kommun för att bygga ut gator och VA.

Flertalet markexploateringar befinner sig i förstudiefas eller detaljplanering. Folkskolan 15, Horred Stommen och Smälteryd är exempel på projekt i fäsen för detaljplanering. Det pågår också ett projekt med att ta fram lämpliga småhustomter samt verksamhetstomter runt om i hela kommunen.

Investeringar i exploateringsprojekten såsom gator och VA finansieras genom ramar i investeringsplanen. Utgifter för tomtmarken finansieras genom specifik ram nedan.

Utgifter för tomtmark (mnkr)	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Genomförs
Kommunstyrelsen	5,0	5,0	5,0	5,0	R

R = Årlig ram

12 Finansiella rapporter för kommunen

12.1 Resultatbudget

Belopp i mnkr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Verksamhetens intäkter	518,4	533,2	546,6	665,5
Verksamhetens kostnader	-2 822,3	-2 903,1	-2 976,0	-3 176,9
Avskrivningar	-101,5	-106,5	-106,5	-106,5
Verksamhetens nettokostnader	-2 405,4	-2 476,4	-2 535,9	-2 617,9
Skatteintäkter	1 776,3	1 854,4	1 937,5	2 008,7
Utjämnning	650,5	663,4	663,0	662,1
Verksamhetens resultat	21,4	41,4	64,6	52,9
Finansiella intäkter	5,9	6,1	6,6	7,0
Finansiella kostnader	-9,7	-15,7	-19,1	-20,5
Resultat efter finansiella poster	17,6	31,8	52,1	39,4
Extraordinära poster				
Årets resultat	17,6	31,8	52,1	39,4

Budgetförslaget innebär en genomsnittlig resultatnivå på 1,4 procent av kommunens skatteintäkter, utjämnning och finansnetto. Det finansiella målet har de senaste åren pendlat mellan 1 och 2 procent. Hur stort kommunens resultat behöver vara styrs av kommunens finansiella utgångsläge och vilka investeringsplaner som finns. Resultat och avskrivningar respektive år är något förenklat kommunens del av finansieringen av det årets investeringar, andra finansieringsformer är lån eller minskad kassa/bank.

12.2 Kassaflödesbudget

Marks kommun miljoner kr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Förändring av eget kapital (årets resultat)	17,6	31,8	52,1	39,4
Justeringsposter:				
Avskrivningar	101,5	106,5	106,5	106,5
Övrig förändring av anläggningstillgångar				
Avsättningar för pensioner				
Avsättning för avfallsdeponier mm				
Ianspråktaga avsättn för avfallsdeponier				
Övriga ej likviditetspåverkande poster				
Medel från vht före förändring av rörelsekapital	119,1	138,3	158,6	145,9
Förändring av rörelsekapital				
Ökn (-)/minskn (+) av förråd o varulager				
Ökn (-)/minskn (+) av exploateringsomr				
Ökn (-)/minskn (+) av kortfristiga fordringar				
Ökn (+)/minskn (-) av kortfristiga skulder				
Förändring av rörelsekapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	119,1	138,3	158,6	145,9
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
varav investeringar i taxefinansierad verksamhet				
Pågående projekt				
Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Investering i finansiella anläggningstillgångar:				
Förändring aktiekapital i kom. bolag+Västtrafik AB				
Inköp av andelar+kortfristiga finansiella placeringar				
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar				
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Ökning av långfristiga skulder (förutbetalda va-anslutningsavgifter)				
Förändring av långfristiga skuld	220,0	220,0	120,0	20,0
Förändring av långfristiga fordringar				
Minskning av långfristiga fordringar				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	220,0	220,0	120,0	20,0
Årets kassaflöde	39,1	58,3	-21,4	-134,1
Likvida medel vid årets början	104,3	143,4	201,7	180,3
Likvida medel vid årets slut	143,4	201,7	180,3	46,2

12.3 Balansbudget

Marks kommun, miljoner kr	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Tillgångar				
<i>Anläggningstillgångar</i>				
Immateriella anläggningstillgångar				
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>				
Mark, byggnader o tekniska anläggningar	2 366,1	2 530,5	2 695,0	2 774,3
Maskiner och inventarier	232,2	261,3	290,3	404,5
Pågående projekt				
S:a materiella anläggningstillgångar	2 598,3	2 791,8	2 985,3	3 178,8
Finansiella anläggningstillgångar	126,2	126,2	126,2	126,2
S:a anläggningstillgångar	2 724,5	2 918,0	3 111,5	3 305,0
Omsättningstillgångar				
Förråd	1,0	1,0	1,0	1,0
Exploateringsområden	8,0	8,0	8,0	8,0
Fordringar	220,0	220,0	220,0	220,0
Kassa och bank, korta placeringar	143,4	201,7	180,3	46,2
S:a omsättningstillgångar	372,4	430,7	409,3	275,2
Summa tillgångar	3 096,9	3 348,7	3 520,8	3 580,2
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital				
Eget kapital vid årets början	1 867,9	1 885,5	1 917,3	1 969,4
Åtgärder deponier (ej via resultat pga ändrad red.princip)				
Reavinst vid koncernbildning, ej resultatförd				
Överföring del av EK (va och renhållning) till korta skulder				
Årets förändring enl resultaträkningen	17,6	31,8	52,1	39,4
Eget kapital vid periodens/årets slut	1 885,5	1 917,3	1 969,4	2 008,8
Avsättningar				
Avsättning för pensioner+löneskatt	37,7	37,7	37,7	37,7
Summa avsättningar	37,7	37,7	37,7	37,7
Skulder				
Långfristiga skulder	590,8	810,8	930,8	950,8
Kortfristiga skulder	582,9	582,9	582,9	582,9
Summa skulder	1 173,7	1 393,7	1 513,7	1 533,7
Summa avsättningar och skulder	1 211,4	1 431,4	1 551,4	1 571,4
S:a eget kapital, avsättningar och skulder	3 096,9	3 348,7	3 520,8	3 580,2
Ansvarsförbindelser				
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar (inkl löneskatt)	620,3	614,3	593,7	569,6
Ställda panter				
Övriga ansvarsförbindelser	1 530,0	1 615,0	1 759,0	1 879,0
Summa ansvarsförbindelser	2 150,3	2 229,3	2 352,7	2 448,6

13 Finansiella rapporter för kommunkoncernen

Kommunfullmäktige fastställer under våren 2023 styrelsernas reviderade budgetar för 2022. I samband med detta fastställs även resultatbudget, kassaflödesbudget och balansbudget för kommunkoncernen.